

SKEPP O'HOJ

**NR 2
Maj**

2003

I detta nr:

- **Ordföranden har ordet.**
- **Sista Ärtkvällen i Sjömanskyrkan**
- **Ett yrkesliv ägnat åt den Sv Flottan**
- **Musködagen**
- **Vårutflykt**
- **Bokpresentation**
- **Klubbstugan**

Flottans mäns avdelning 11, Nynäshamn

Ordförande: Bo Schagerberg	08 - 530 447 57
Mob	070 - 521 44 39
Vice ordf. : Hans Martinelle	08 - 520 211 13
Mob	070 - 566 06 61
Sekreterare: Rune Stang	08 - 520 305 55
Mob	070 - 369 29 38
Kassör: Karl-Erik Hedberg	08 - 520 150 09
Mob	073 - 043 22 59
Ledamöter: Sven Sahlsten	08 - 520 188 23
Kent Hermansson	08 - 520 149 47
Mob	070-585 02 93
Börje Svaleklev	08 - 520 138 51
Suppleanter: Kent Pejdel	08 - 520 164 84
Anders Möllerström	08 - 520 172 91

Adress: FM avd 11 NYNÄSHMN
c/o Bo Schagerberg
Sunnerbyv 6
148 71 SORUNDA
e-mail : bo.sch@telia.com

Kassör: FM avd 11 Nynäshamn
c/o K-E Hedberg
Nynäsv 17 A

Postgironr: 28 21 05 - 6

produktion: st-media
R Stang
Skogsv 4
148 30 ÖSMO
Tfn 08-520 30 555
Mob 070-369 29 38
e-mail: st-media@telia.com

Ordföranden har ordet

Var är du, medlem?

Jag såg rubriken i en tidning och tänkte att just den här frågan vill jag ställa till medlemmarna !
A'ha tänker nog någon , är det så illa ställt.
Tvärsom.

Vi har en bra uppslutning och ett mycket bra gehör inom vår förening och när vi jämför med andra föreningar och blandar in statistik ligger vi bra till.

Vi har en åldersfördelning med tyngdpunkt kring 60-70 som sedan är jämt fördelad uppåt och nedåt, som ger oss trots allt en ganska ungdomlig förening.

Vi har ett deltagarantal i snitt till våra aktiviteter som ligger kring 30%. Jämfört med andra föreningar är det en ganska hög siffra.

Vi har sedan flera år aldrig eller sällan problem med medlemsavgiften. Någon gång kan det hända att en eller annan har förlagt eller glömt avin men ingen tveksamhet om att den skall betalas.

Sakta men säkert får vi ett ökat antal medlemmar och även här ligger vi något över snittet bland våra jämförbara föreningar.

Men, och nu kommer ett men, varför måste det vara så, att anmälningarna kommer dan före eller ibland samma dag. Ibland måste vi därför ställa in prisvärda och intressanta utflykter som exempelvis den till Sparreholm där vi nu måste ställa in för andra året i rad. Vi måste nämligen besluta om besöket i ett tidigt skede och kan inte vänta till sista da'n och då blir det ingen resa trots att många nog tänkt sig så.

Det är vårt problem, därav rubriken. Så kära Ni, lägg inte bort programbladet och låt oss få anmälningarna i tid så att jag och du kan komma till Sparreholm !

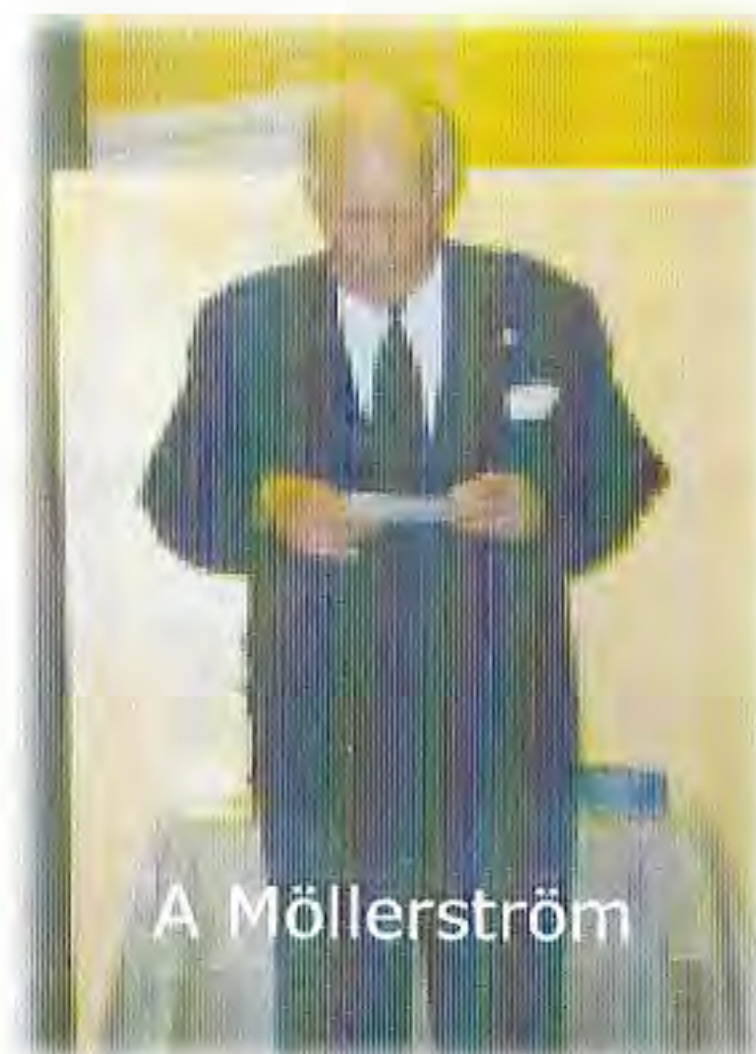
Den sista Ärtkvällen i Sjömanskyrkan Nynäshamn lokaler

Sjömanskyrkan har stängt och övergett Nynäshamn. Vi Flottans Män kan inte annat än beklaga att det inte finns plats för ett samlingsställe i Nynäshamn för sjömän som kommer till vår stad och vill lämna sitt fartyg för några timmar och få lite omväxling eller en möjlighet till kontakt med anhöriga.

Att sjömanskyrkan har varit ett populärt samlingsställe kan man klart se på alla de gåvor och presenter och brev som lämnats eller skickats.

Inom vår förening har vi aktivt jobbat för och vi har ännu inte gett upp hoppet att få fram ett nytt ställe där sjömän kan samlas och som även kan ge oss en samlingspunkt.

Vår förening har varit mycket välkommen till sjömanskyrkan och vi har fått disponera utrymmena för både årsmöten och fester.

A Möllerström

Den 24 höll vi vår sista ärtkväll i sjömanskyrkan då vi bjudit in både kyrkans personal och två av våra medlemmar som båda fyllde 70 år nämligen Anders Möllerström och Lennart Johansson. Lennart bor efter sin pensionering i Dalsland, närmare bestämt i Åsensbruk nära Mellerud och kunde inte närvara men hälsade till alla.

Vi svarade med att ordföranden på plats, dvs i Brånna där han bor, överlämna vår present tillsammans med en blomma.

Lennart har i många år arbetat på "torped" ute på basen. Lennarts fru, som också arbetade på basen kommer från Åsensbruk, så de valde att bosätta sig i hennes hemtrakter.

Kvällen förgylldes av Bengt Olsson, boende i ÖSMO men tillhör Haningeföreningen, som höll ett intressant och noga förberett föredrag om jagarepoken under 1900-talet. En av censorerna för kvällen var Rolf Refors som sett de flesta flytetygen passera förbi.

Ett stort tack till Bengt från oss och han är välkommen åter, för han har mer att berätta.

Ett yrkesliv ägnat åt den Svenska Flottan berättat av Rolf Refors

Rolf Refors bördig från Åmål i Dalsland berättar att han som 12-åring arbetade i familjeföretaget som springpojke, på skollov och efter avslutad skolgång. På försommaren 1937 kom en äldre kamrat från staden hem på permission iklädd flottans vita sommaruniform vilket gav Rolf impulsen till att söka anställning i flottan. Skeppsgossekåren, dit han från början tänkt sig skulle läggas ner. Då fick han besked på rullföringskontoret i Åmål att i stället söka till flottan. Den 26/7 -37 skrev han kontrakt på 4 år 3 månader, uttagen som artillerimatros vid Stockholms Örlogsstation. Rolf hade sökt som radioman, men flottan hade vid denna tid ett nästan omätligt behov av artillerister för att kunna bemanna pansarskeppen, så det blev som artillerist han kom att börja sin karriär i flottan.

Rolf tjänstgjorde på HMS Niord våren 1938 som då låg som depåfartyg på Hårsfjärden. Rolf berättar att han tillsammans med en del andra kamrater skickades ut med uppdraget att måla och tjära ankaret på toppen av Älvsnabbsmonumentet. Väl uppe på toppen tyckte Rolf, som var ung, vig,

orädd, glad över det fina vädret och att han träffat en söt flicka som sedermera skulle bli hans hustru, att det var dags för lite spex. Han klättrade upp stack in benet i reringen slog ut med armarna och gav upp ett illtjut som nog hördes ut till Utö. Denna händelse dokumenterades av en påpasslig kamrat med kamera, men bilden har tyvärr förkommit. Rolf har, för att illustrera hur det kan ha sett ut, tillverkat en liten modell.

En ung Rolf poserar på
Pansarskeppet Niord torn 1

Midssommarkrisen 1941

Besättningen på pansarskeppet Tapperheten fick i omgångar permission en vecka med order att varje dag lyssna på nyhetsutsändningarna på radio. Rolf tog med sin fästmö Ingrid på en liten tältsemester till Kärsö i Mälaren dit

de paddlade. Varje dag paddlade de till ett café vid Nockebybron och lyssnade på nyhetsutsändningarna, men allt föreföll lugnt. Vid hemkomst låg det två likalydande telegram och väntade. Båda innehöll order om omedelbar inställelse ombord. När Rolf inom föreskriven tid kom ombord på fartyget som låg i Saltsjöbaden blev det räfst och rättarting. Sekonden hade stabsauditören till sin hjälp för att avkunna domen. Trots att Rolf följt de order han fått i samband med sin ledighet dömdes han till en veckas permissionsförbud och det allvarligaste av allt, ordningsbetyget sänktes med två enheter.

Vad var det då som var anledningen till att besättningarna inte återkallades på det sätt som man sagt. Jo, svenska kryptotekniker hade lyckats forcera det tyska chiffret. Genom en radioåterkallelse skulle denna så utomordentligt känsliga hemlighet kunnat röjas. Tapperheten lättade ankare kort efter det att samtliga i besättningen kommit ombord och stävade nordvärt mot ett eskorteringsuppdrag. Tyska trupptransportfartyg skulle eskorteras på svenskt vatten.

Detta förklarar inte på något sätt den orättfärdiga dom som drabbade Rolf, som inte gjort annat än det han beordrats göra. Orsaken får sökas på annat sätt, och är med dagens sätt att se på tingens ordning svår att förstå.

Jagarolyckan sept 1941

Rolf har också mycket starka minnen från jagarolyckan den 17 sept 1941. HMS Tapperheten, den här dagen ankrad på Hårsfjärden, hade ena vakten idrott på Vitsgarn. Rolf som höll på att kasta diskus tittade upp mot himlen när han hörde motorljud från flygplan. Ett av planen flög, som Rolf uppfattade det över den plats där jagarna låg förtöjda. Strax därefter utlöstes en serie explosioner synliga från idrottsplatsen. Alla började

springa ner mot stranden och bryggan, men tvingades snart söka skydd när ett regn av splinter började ramla ner. Ett metallsplinter 4 x 4 dm kom visslande och slog ner på den plats där en kamrat suttit sekunden innan.

Efterspelet för Rolfs del innebar att han skriftligt fick redogöra för sina iakttagelser. Det har aldrig officiellt nämnts något om

att något av de flygplan som uppehöll sig i området och övade torpedanfall hade flugit över jagarnas förtöjningsplats. Medan de vittnen som såg händelsen från idrottsplatsen uppfattade det som 'bombning' av jagarna.

Efter olika kommenderingar till sjöss och iland under de första årens tjänstgöring påbörjade Rolf sin underofficersutbildning och befordrades till underofficer av 2:a graden 1 juli 1944. Under det sista krigsåret var Rolf återigen kommenderad ombord på pansarskeppet Tapperheten och Dristigheten nu som styrman och efter det ett antal år på Drottning Victoria. 1948 -49 var Rolf med på långresa runt Afrika med luftvärnskrussaren Gotland.

Innan resan påbörjats inträffade en tragisk olycka med en 20 mm a-kanon i farvattnen utanför Nynäshamn som Rolf har ett starkt minne av. Sjöofficersaspiranterna skulle öva luftvärnsskjutning och vid montering av lavetaget förbisågs att en låsskruv skulle dragas åt. Detta fick till följd att kanonen vid eldgivning föll omkull. Avfyringshandtaget trycktes då mot däck och eldgivningen fortsatte. Kanonen svepte över däck och tre aspiranter förolyckades, nio aspiranter och en värnpliktig skadades varav tre allvarligt. Haveriutredningen kom till den slutsatsen att ingen kunde ställas till ansvar för det inträffade och sabotageteorin avskrevs.

Hemma i Åmål, höll de nu gamla föräldrarna, fortfarande igång sin bageri- och konditorirörelse och ville att Rolf skulle komma och ta vid. Familjen Refors som nu i början på 1950-talet inte bara bestod av man och hustru utan även två barn flyttade till Lödöse. Det skulle snart visa sig att det ena barnet inte klarade den starka västkustluften. Av hänsyn till barnets

hälsa tvingades familjen flytta tillbaka efter knappt två år och Rolf återanställdes i flottan.

Behovet av teknisk personal inom artilleriet gjorde att man organiserade en utbildning som kom att leda till kompetens som rustmästare (*senare artillerimästare*). Rolf gick den utbildningen under åren -53 -54 tillsammans med sju kamrater.

Efter fullgjord utbildning tjänstgjorde Rolf ett antal år som vapen-
uppbördsman med ansvar för all teknisk materiel på skjutstationen Stabbo där flottans artillerister utbildades. Under den tiden kom han att bli engagerad i flottans försök att utrusta fartygen med något lämpligt robotsystem och tillbringade en längre tid i Frankrike. Robotsystemen som han först kom i kontakt med var trådstyrda. De provades på olika fartygstyper i den svenska flottan och visade sig vara svåra att hantera. Efter en lång, men mindre lyckad försöksperiod lades projektet i malpåse.

Nästa robotprojekt som Rolf engagerades i förde honom till England och Belfast på Irland, nu gällde det ett robotsystem som hette "Sea Cat" avsett för jagare typ Gästrikland. Detta var ett robotsystem som fungerade och kom att ingå i jagarnas vapensystem.

Under åren på 60-talet varvades kommenderingarna för Rolf i olika befattningar lärartjänst, ombordkommenderad på jagare i kustflottan och en långresa nu med Älvsnabben 1969 - 70

Från 1970 och till sin pensionering 1975 innehade Rolf en befattning på tekniska förvaltningen, artilleri-sektionen på dåvarande Ostkustens

Marinkommando, där han med sitt kunnande och sin långa och varierade tjänstgöring kunde ge yngre kamrater ombord i fartygen råd och stöd i deras arbete.

Efter sin pensionering var Rolf anställd som konsult åt Marin- och Arméförvaltningarna på Försvarets Materielverk som sådan arbetade han som kontrollant på Muskö, Bofors och i Cherbourg och Toulon i Frankrike till 1984.

*Ett stort tack till Rolf för att han låtit oss få del av sin berättelse.
Vännen och yngrekollegan Rune.*

MUSKÖDAGEN

Den 24 maj, som är en lördag, kommer Marinbasen att visa upp sig och låta allmänhet och anhöriga till anställda få tillfälle att besöka försvarsanläggningen.

Vi i Flottans Män kommer att delta och visa upp vad vi gör och kan. Bland annat kommer vi i ha försäljning och lotteri mm i våra bunkrar på kajen (ubåtshuvar).

Försvarsmakten kommer att visa upp vad den kan göra med stridsbåtar, helikoptrar, ubåten spiggen och ytstridsfartyg och många flera.

För barnen kommer ett sjörövarskepp med godis.

Musikkåren kommer att spela. Utställningar, tipspromenader, fältbageri och utspisning med mycket, mycket mera sätts upp och ordnas.

Med andra ord verkligen stor show.

Anmälningstiden har gått ut för länge sedan men vi har varit förutseende och anmält de flesta av våra medlemmar för inpassering. För att vara säker på att du (och anhörig) har inpassering ber vid dig att före besök kontrollera hos Bo Schagerberg telefon 530 44757 eller 070-521 4439, som också är vår mässtelefon, att du är föränmäld.

VÅRUTFLYKTEN

Årets vårutflykt går till Utö.

Tillsammans med Haningeföreningen skall vi i år göra en vårutflykt till Utö.

Den 5 juni ca 0900 går turbåten från Utöbryggan vid Årsta Havsbad. För året har turlistorna gjorts om och de exakta tiderna är inte fastlagda ännu men de som anmäler sig kommer att få den exakta tiden senare. Det rör sig inte om stora ändringar mot tidigare, men som sagt den exakta tiden ges senare.

Till Årsta havsbad kommer man med buss 846 från V-H. Enligt uppgift passar buss, tåg och båt samman. Från Haninge har vi också fått uppgift att möjlighet till samlad färd med bil till och från V-H kommer att ordnas.

Kostnaden kommer inte att överstiga 175:- och i detta ingår båtbiljett tur och retur 50:- (pensionärspris), lunch under 100:- och eftermiddagskaffe 25:-.

Kläderna bestäms efter vädret eller tvärsom.

På Utö arrangeras en tipspromenad som går förbi gruvorna och tillfälle till egna promenader och utflykter inryms.

Sista anmälningsdag är den 27 maj och anmälan skall göras till Sven Loman på telefon 776 12 44 eller till hans mobil 070-2575 839.

Återresa vid 15-tiden.

Svenska slagfält

Av Lars Ericson, Martin Hårdstedt, Per Iko, Ingvar Sjöblom och Gunnar Åselius

Wahlström & Widstrand

Den drygt 450 sidor tjocka Svenska Slagfält beskriver 54 slag till lands och till sjöss från Visby 1351 fram till Napoleonkrigen och slaget vid Leipzig 1813. Boken är en modern militärhistoria och följer de ständiga krigen mellan Sverige och Ryssland om herraväldet i Östersjön, och svenskarnas framfart i Tyskland och Polen på 1600-talet.

Författarna är alla historiker och populärvetenskapliga skribenter med anknytning till Försvarshögskolan.

Slagen har valts ut för att de på ett eller annat sätt har påverkat den historiska utvecklingen och författarna diskuterar i sina

respektive kapitel på vilket sätt det har skett i de militära avgöranden som Sverige varit inblandade i. En av bokens författare, Gunnar Åselius, skriver i bokens inledning; "Även om historien inte drivs framåt genom avgörande slag, kan vi inte vara säkra på om utvecklingen hade tagit samma riktning om drabbningar som Stångebro, Breitenfeldt eller Poltava fått en annan utgång."

Författarna vill också i boken förklara varför vissa historiska slag har nått i det närmaste mytiska proportioner och hur de har använts i politiska syften under åren. Boken ger dessutom en bild av hur olika krigiska händelser har påverkat Sveriges och Europas politiska historia och hur sättet att föra krig har förändrats genom seklerna, och då inte minst den marina krigföringen.

Ur Marin nytt 1-2003

KLUBBSTUGAN

Vår hustomte John Emlén kommer under försommaren att projektera och med vårt benägna bistånd genomföra behövlig renovering av verandan och lite till.

Vårlökarna har gjort ett par försök att titta upp där ute men tvingats på reträtt när Kung Bore genomfört ett par oväntade framryckningar som de tvingats reteriera inför. Var vid gott mod ni alla som väntar på att få se dem i sin fulla glans. Just nu i dagarna har det rapporterats om att en kraftsamling är att vänta och att uppmarschen har påbörjats. Kung Bores styrkor kommer nog att få bekänna färg i det stundande slaget om herraväldet i rabatterna.

Helt oavsett utgången i denna stundande batalj vill vi att ni alla skall känna

att Ni alltid är *Välkomna*

att besöka stugan.

FLOTTANS MÄNS LOKALFÖRENING 11 I NYNÄSHAMN

